

„Border und Fife“ i Danmark

Erfaringsudveksling med succesrige opdræt- tervenner

Tekst og Fotos af Heinz Schnoor, Hamborg
Oversat fra tysk til dansk af Bjørn Rasmussen, Smørum

Der er sikkert en del af de opdrættere, der gennem mange år har holdt og opdrættet disse raser, der har spurgt sig selv, hvad man gør anderledes i Danmark for at opnå succes. Disse tanker er dog ikke ledetråden i denne artikel, men en reaktion på mange anmærkninger fra erfarne opdrættere vedrørende kvaliteten på de Border og Fife, der blev udstillet ved de tyske mesterskaber i januar 2011.

Det er trist og også lidt underligt, at disse diskussioner blev ved helt indtil verdensmesterskaberne i Frankrig. Der var trods alt cirka 150 Border og 500 Fife udstillet i Bad Salzungen. Det er et tal, man kan være stolt af i en tid, hvor der er mange, der forsøger at gøre denne hobby vanskelig for os.

Med sådan en stor deltagelse er det således også muligt, at opdrættere, der ikke har noget stort udvalg af udstillingsegnede fugle, men som alligevel har enkelte rigtig gode fugle, kan nå op i toppen ved bedømmelsen – og dermed også vinde. Måske burde man også tage dette aspekt i betragtning, før man skrider til uovervejede kritik.

Da jeg selv holder Fife-Fancy i mindre målestok, har jeg kontakt til mange erfarne opdrættere af denne rase. Men ofte holdes Border-Fancy sammen med Fife – som en slags storebror – og dette gør, at kontaktnettet mellem opdrætterne bliver endnu større.

Derfor har det været mig en særlig glæde at opleve Border hos Frank Darling i Vester Nebel, og Fife hos Per Larsen i Fredericia. Desværre har man – hvis man selv udstiller – ikke altid tid til at snakke med sine kontakter. Ofte når man slet ikke at møde dem. Således fik jeg ikke lejlighed til at lykønske Per Larsen, som blev tysk mester med Fife Lipokrom Intensiv og Fife Broget Hvid – hver med 92 point.

Den vel mest succesrige opdrætter af Border i enkelt-fugle-klassen i flere lande og organisationer, Frank Darling, manglede desværre et enkelt point i at opnå den store sejr.

Det lykkedes os dog at mødes ganske kort på skuet, og sammen med andre opdrættere snakkede vi om engang at komme og besøge ham i hans hjemland for at se på hans fugle og hans opdrætsanlæg. Da der ikke findes særligt mange succesrige Border-opdrættere i Nordtyskland, var jeg glad for at få lejlighed til at komme til Danmark sammen med en opdrætterven for at få et indblik i andre måder at opnå et succesfuldt opdræt på, men også for at se fuglene og sammenligne dem med det, som jeg kender.

Inden jeg går til beskrivelsen af fugle-opdrættet, vil jeg dog starte med at rette en stor tak til **Fru Darling**, der indledte vores besøg med et lækkert middagsmåltid.

Herefter kom vi via et forrum til den egentlige fugle-stue. Her stod der på en skænk fire plastic-skåle plus de nødvendige sier til at forberede spiret frø. Jeg kender godt fremgangsmåden med tre sier, men hvad skulle den fjerde si bruges til? Darling sagde, at det var det daglige brød (grundfoder). Her lægger han sit hoved-foder i vand cirka 30 minutter, dagen før det skal gives, og så giver han det til fuglene – let fugtigt – dagen efter. På den måde bliver mange af foderets indholdsstoffer optaget bedre af fuglene. Hannernes lokkende sang trak os nu ind i selve fuglehuset: et cirka 28 kvadratmeter stort rum med vinduer på to af væggene, som gjorde, at rummet blev fyldt med et behageligt dagslys. Op ad tre af opdræts-rummets vægge er der bygget opdrætsbure, som har forskellige størrelser, og som er malet i en sart forårsgrøn farve. Jeg kan sagtens forestille mig, at denne farvetone kan virke beroligende på både opdrætteren og fuglene. Alle de cirka 30 opdrætsbure er bygget af træ, og de kan deles op med en skillevæg, der kan skydes ind i burene. Forsats-gitrene er ikke sat fast ved hjælp af kanter og riller. For at undgå at tilbyde gemmesteder til mider, er gitrene monteret med små søm og øskener. Til drikkevandet benytter Frank Darling de små pumpeglas fra opdrætsbure-

ne. Det giver mulighed for at skifte vandet nemt og hygiejnisk. Når der ikke er unger, hænger der to små foderskåle i buret – den ene med det daglige frø-foder og den anden med grit, da der bruges flis som strøelse. Når der er unger, bruges derudover de almindelige 9 centimeter store foderskåle.

Nu kom der noget, som var helt nyt for mig – nemlig rederne. De var ikke runde, som man normalt ser dem – nej, 4 små træstykker var sat sammen med lim mod utøj. Rederne er 5-6 centimeter høje og indsnævres ned mod underkanten. Som bund er der monteret et stykke trådnet. Rederne monteres på burens bagside med en kraftig øsken. Hertil bruges et redemateriale, der består af en blanding af græs, hø, spåner og det almindelige redemateriale, som kan fås i handelen. Som man kunne se, havde de rede-liggende hunner det fint med valget af redemateriale.

Ud over et antal bure i forskellig størrelse til de kommende ungfugle, var der en ekstra hjælp til de unger, som endnu ikke kan klare sig selv uden at blive fodret af forældrene. Et lille bur på cirka 30 gange 20 centimeter, der består af tråd på alle sider. På den ene side er hullerne lidt større, og denne side vender ind mod det bur, hvor forældrene går. Forældrene kan så fodre ungerne gennem tråden. For at lære ungerne selv at tage foder til sig, giver man dem opmadringsfoder på bunden, da alle ungfugle foretrækker at søge føde på bunden fremfor i foderskåle.

Darling fodrer dagligt med den normale kanarieblanding med rybs, som kan fås i handelen. Foderet til ungerne var derimod noget mere usædvanligt. Her blev en stor andel af kogt æg blandet sammen med almindeligt købe-opdrætsfoder, flagemix, kokosflager, ærter (bløde og lysegrønne) og lidt spiret frø til en færdig brugsblanding. At bedømme ud fra ungerne udseende, må det være gode sager!

Før vi kommer til fuglene (for vi ville jo sammenligne fuglenes kvalitet med dem, der var udstillet på mesterskaberne – herunder også fugle af Frank Darling selv), vil jeg runde beskrivelsen af opdrætsanlægget af. I midten af fuglestuen står der en voliere på cirka 2,4 gange 2,4 meter, som når næsten helt op til loftet, som for tiden stadig er halvåben. Her vil forældre-fuglene senere komme til at gå.

Lad os nu omsider gå over til Frank Darlings fugle. Frank Darling har opdrættet Border siden 1969. Han hentede sine første fugle i England, som han stadig besøger hyppigt. For tiden arbejder han med cirka 25 reder. Det betyder, at en del af hunnerne må opfostre ungerne alene. Frank Darling viste os, hvor fortrolige fuglene er med deres opdrætter. Han holdt et udstillingsbur hen til den åbne låge i et opdrætsbur, hvor der var en han, der lignede en model af standarden. Denne han hoppede straks over i udstillingsburet og blev heri båret over til en hun. Efter parringen gik turen lige så ubesværet tilbage.

Frank Darlings besætning udgør et bredt farve-spektrum. Det går fra gul (lipokrom) over intensiv og rimet til grøn (sort gul). Men man kan også beundre alle grader af brogethed helt hen til sort hvid.

Der var mange rigtigt gode fugle, der fuldt ud svarede til standarden for Border. Det var godt at kunne sammenligne tidligere års vinder-fugle med de fugle, der netop var blevet bedømt, uden at hverken fugle eller bedømmer var i en presset situation. Det giver god erfaring at betragte fugle på den måde. Derfor kan jeg råde enhver udstiller til at gøre det samme, inden man udbreder usaglig kritik i fuglestuer og resten af verden.

Inden vi nu forlader Frank Darling og hans gæstfri hustru for at besøge en anden opdrætter, Per Larsen, med hans Fife Fancy, vil jeg lige nævne nogle af de succes'er, som Frank Darling har opnået gennem over 40 års Border-opdræt. Det drejer sig om mesterskaber i Danmark, tysk mester i Deutscher Kanarien- und Vogelzüchter-Bund (DKB), fire gange „Bundessieger“, flere gange „Landessieger“ i AZ (Vereinigung für Artenschutz, Vogelhaltung und Zucht) og mesterskaber på special-skuet i Schortens, som opdrætteren H. Schröder organiserer. Desværre afholdes denne udstilling ikke længere. Den var ellers en succes i årevis.

Selv om det meste af dagen var gået, ville jeg gerne lære den opdrætter at kende, som jeg havde konkurreret om DKB's mesterskab i 2011 med i kategorien enkelt-fugle af racen Fife Fancy. Efter en kort køretur var vi nået til Fredericia, og **Per Larsen** stod allerede klar til at modtage os foran huset.

Fra havelågen kunne man allerede se den rummelige udendørs-voliere (cirka 3 meter bred, 3 meter dyb og 2 meter høj med træer og rigeligt udstyret med sidde-pinde) og høre de første ungfugle og enkelte ældre fugle med deres sang. Selv om det stadig var tidligt på året, kunne

man godt genkende nogle type-svarende fugle. Men naturligvis var der stadig problemer med fældning.

Da tiden var ved at løbe fra os, gik vi hurtigt ind i fuglestuen. Også her var der et stort anlagt opdræts-rum med træloft og laminatgulv i lyse træfarver, meget veloplyst af vindue og lamper. Som hos Frank Darling, fandt vi her over 20 opdrætsbure. Her målte de dog 60 cm i bredden, 40 cm i højden, og 30 cm i dybden. De var af træ, der var malet i en varm grøn farve, men her var der en blik-skuffe, som gik op over forsiden. Det gør det muligt, at sætte opdræts-kort op på burene med magneter. Som strøelse blev der brugt en blanding af træflis og aviser, der var revet i små strimler. Overdelen på pumpeglassene var blå, og de var lidt større end dem, som vi kender fra udstillingsburene. Rederne var her de klassiske runde af plastic, som var monteret på indersiden af gitteret.

Også her var forsats-gitrene monteret med øskener, dels for at man lettere kan tage dem ud, og for ikke at tilbyde gemmesteder for mider.

Til opdrætte bruges der her et normalt foder, som det fås i handelen, men dog beriget med æg og enkelte andre ingredienser.

Det daglige frø-foder er købt færdigblandet, og der bliver ikke tilsat noget. Det bliver heller ikke fugtiggjort, inden det gives til fuglene.

Naturligvis var der mangt et tilskudsprodukt til forplejning af både unge og gamle fugle, i form af pulver og dråber, som hos enhver erfaren opdrætter, at finde på hylderne.

Da vi begge holder de samme fugle, havde vi naturligvis masser af erfaringer at udveksle, hvad angår fuglenes type og holdning, men også erfaringer fra udstillinger.

Jeg fik her bekræftet, at man ofte med stort held kan lade hunnerne opfodre ungerne alene. Særligt interessant for mig var Per Larsens udredninger om sammensætning af par, især hvad angår brogethed eller mangel på samme.

Det var ærgerligt, at tiden med fuglesnak gik så hurtigt, og jeg måtte jo også tænke på, at jeg endnu havde en 300 kilometers hjemrejse foran mig. Jeg nåede lige at få endnu et kig rundt i fuglestuen, hvor jeg lagde mærke til alle de udmærkelser, som Per Larsen havde fået med sine Fife i Danmark og Tystland.

Da jeg spurgte ind til, hvor alle disse præmier stammer fra, kom det frem, at de danske opdrættere holder en årlig Border og Fife udstilling i Odense. Sidste år blev den dog aflyst på grund af snestorm.

I 2011 finder udstillingen sted i den første weekend i december – nærmere bestemt fra fredag til lørdag.

Forhåbentlig ses vi igen til den tid.

Med udsigt til det, tog vi afsked, og vi vil gerne takke familien Darling og Per Larsen for deres tid og det besvær, som vores besøg har forårsaget.

Jeg kan varmt anbefale andre opdrættere at besøge hinanden for at sammenligne fugle og udveksle erfaringer. Det kan altid betale sig at se ud over hegnet på sin egen „hønsegård“.

Billedtekster

Side 488 1) Per Larsen i sin fuglestue

Side 488 2) Frank Darling med et udpluk af hans vinder-rosetter

Side 489 En noget anderledes rede

Side 490 1) En rugende hun

Side 490 2) Bur til unger, der endnu har brug for at blive fodret af forældrene.

Side 491 Et udsnit af Per Larsens opdræts-anlæg